

Herinrichting Hemelrijkse waard

Romy Lammerts

Onderzoeksvraag

Hoe en waarom wordt de Hemelrijkse waard heringericht?

Gebiedsbeschrijving

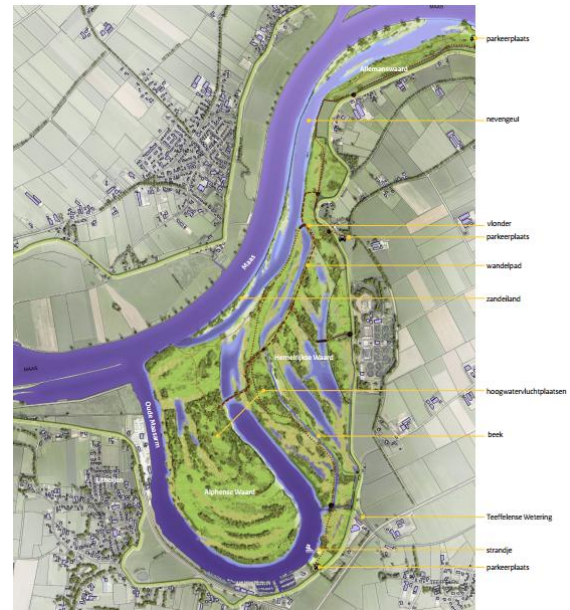
De Hemelrijkse waard is een **uiterwaard** gelegen tussen de dorpen Oijen en Lithoijen aanliggend aan de **Maas** in Noord-Brabant. Kenmerkend is de grote afgesneden meander van de Maas: de Oude Maas. Deze ligt net stroomopwaarts van het sluis- en **stuw**-complex in Lith, waardoor ze een onnatuurlijk hoog en constant rivierpeil heeft.^[3] Door een hoge waterstand kan er schone rivier**kwel** toestromen. Toch zijn de overstromingspieken laag door een hoge NAP (5 m+ en hoger). Eens in de 50 jaar overstroomd het gebied. Naast de rivierwaterstand is ook de **grondwater**stand in het gebied hoog. Volgens het hydrologisch adviesbureau Klink maken deze factoren het gebied interessant voor een flexibel stuwpeil en is de uiterwaard kansrijk voor moerasontwikkelingen. Het terrein bestaat in huidige toestand voornamelijk uit maïsakkers en productie- grasland, de huidige natuurwaarden zijn gering.^[4]

Figuur 1: Hemelrijkse waard, satellietbeeld ^[1].

Resultaten

In opdracht van Rijkswaterstaat wordt de Hemelrijkse waard heringericht met als hoofddoelen: ruimte voor de rivier om buitendijks gebied te beschermen tegen hoogwater en de verbetering van natuurwaarden, het leefgebied van plant en dier en de waterkwaliteit.^[5] Op dit moment zijn de plannen al in ontwikkeling en gaan als volgt: tussen Oijen en Lithoijen wordt een 3 km lange nevengeul ten zuiden van de Maas aangelegd (zie figuur 2) begrensd door zandige eilanden (evenwijdig aan de Maas). De geul krijgt een flauwe helling en wordt ondiep. Meer landinwaarts wordt het oorspronkelijke reliëf hersteld, waardoor in de lagere delen ondiepe geulen ontstaan. In ondiep water zullen bepaalde flora en fauna die hier van nature thuishoren goed gedijen. Bijvoorbeeld vinden **vissen** een rustige plek om te paaien. Ook krijgen allerlei water- en moerasplanten een kans en hebben een zuiverende werking op het rivierwater.^[2] Daarnaast wordt voor runderen en ander wild in het gebied bestaand hogere delen nog verder opgehoogd.

Figuur 2: Verwachte oplevering na herinrichting^[2]
Verder wordt een deel van het winterbed verlaagd. Er wordt ongeveer een miljoen m³ klei afgegraven. Door de verlaging zal de waterstand minstens 4 cm verlagen bij hoogwater. Ook wordt er meer ruimte gecreëerd: bij hoogwater kan het rivierwater via de nevengeul gemakkelijk de uiterwaarden in stromen. Ongeveer een 225 hectare groot gebied gaat op de schop. Het grootste deel wordt gebruikt voor de versteviging van dijken.^[6]

Figuur 3: Afgaving nevengeul tussen Oijen en Lithoijen

Conclusie

De Hemelrijkse uiterwaard wordt heringericht om het land te beschermen tegen hoogwater door ruimte voor de rivier te creëren en het waarborgen van de kwaliteit van water en leven. De belangrijkste plannen zijn het aanleggen van een nevengeul langs de Maas met natuurvriendelijke oevers en het verlagen van het winterbed om de waterstand bij hoogwater minstens 4 cm te verlagen.

Referenties

- ^[1] Google Maps, (29-11-'15), www.google.com/maps
- ^[2] Rijkswaterstaat, *Herinrichting Maasoeveren en uiterwaarden – Herinrichting Hemelrijkse waard*, 2015
- ^[3] Bureau Drift, *Inrichting Hemelrijkse waard*, 2015
- ^[4] A. Klink, B. Peters, Hydrologisch adviesbureau Klink, *Ecologische perspectieven voor de Hemelrijkse waard*, 2004
- ^[5] Rijkswaterstaat, *Maas: herinrichting Hemelrijkse waard*, 2015
- ^[6] <https://www.natuurmonumenten.nl/nieuws/ruige-rivier natuur- krijgt-de-ruimte-bij-de-hemelrijkse-waard>